РЕПУБЛИКА СРПСКА
В Л А Д А
КАБИНЕТ ПРЕДСЈЕДНИКА
Трг Републике Српске 1, Бања Лука, тел: 051/339-103, факс: 051/339-119, e-mail:kabinet@vladars.rs

Број: 04.1.2538/26
Датум: 26.10.2026. године

Њена екселенција Аглаја Балта
Предсједавајућа Савјета безбједности УН
Стална мисија Грчке при Уједињеним нацијама
866 Second Avenue, 13th Floor
New York, NY 10017-2905

Поштована госпођо Балта,

У циљу припреме предстојеће сједнице Савјета безбједности посвећене Босни и Херцеговини (БиХ), Република Српска, један од два аутономна ентитета који чине Босну и Херцеговину и као страна потписница међународних уговора који чине Општи оквирни споразум о миру у Босни и Херцеговини доставља у прилогу свој Тридесет и шести извјештај Савјету безбједности Уједињених нација.

У Извјештају се поново потврђује опредијељеност Републике Српске за Дејтонски споразум и уставни поредак БиХ који је њиме успостављен. Такође се наглашава непоколебљива посвећеност Републике Српске очувању мира и стабилности и рјешавању подјела у БиХ путем дијалога. Република Српска је увјерена да је поштовање уставног поретка БиХ успостављеног у Дејтону од стране свих актера једини пут ка успјешном функционисању земље. Након што је на изборима одржаним 4. октобра 2026. године добило јасан мандат, руководство Републике Српске спремно је за сарадњу са свим домаћим и међународним актерима који дијеле исту опредијељеност за Дејтонски споразум. Нажалост, поједини актери у БиХ и изван ње желе да одбаце дејтонски компромис и успоставе централизовану, унитарну државу, без механизама заштите који су конститутивним народима БиХ омогућили да више од тридесет година живе у миру.

У извјештају се такође истиче неопходност враћања демократије, суверенитета и владавине права у БиХ након периода у којем су страни високи представници, уз флагрантно кршење демократског Устава БиХ и међународног права, управљали земљом личним одлукама, без икакве надлежности. Све већи број истакнутих познавалаца прилика, укључујући и бивше високе представнике, закључује да Канцеларија високог представника (ОХР) коначно мора бити затворена. Такозвана „Агенда 5+2“ за затварање ОХР-а нема никакав правни статус нити легитимитет, немогуће ју је испунити и зато се мора једном заувијек одбацити. Присуство странца који себи приписује овлашћење да управља земљом наметањем одлука очигледно је неспојиво са суверенитетом и демократским поретком БиХ, а самим тим и са њеним путем европских интеграција.

Република Српска признаје искључиво парламент као легитимног законодавца, при чему је Парламентарна скупштина БиХ једино законодавно тијело надлежно да доноси законе на

нивоу БиХ, као што је то случај у свим демократским државама. Обнова владавине права у БиХ захтијева не само затварање ОХР-а него и поништавање свих „закона“ које су високи представници наметнули својим одлукама, умјесто да буду усвојени у демократском поступку, у складу са Уставом БиХ. Савјет безбједности УН треба да искористи свој ауторитет и подржи уклањање из правног поретка и проглашавање ништавним свих аката које су високи представници, укључујући и Кристијана Шмита, наметнули супротно Дејтонском споразуму и Уставу БиХ.

Република Српска је увјерена да ће препуштање политичких и законодавних процеса изабраним представницима сва три конститутивна народа допринијети јачању институција БиХ и усмјерити земљу ка трајној стабилности и просперитету.

Молимо да овај акт и приложени Извјештај доставите чланицама Савјета безбједности. Уколико Вама или чланицама Савјета безбједности буду потребне додатне информације или уколико будете имали питања у вези са садржајем Извјештаја, биће нам задовољство да удовољимо таквом захтјеву.

С поштовањем,

ПРЕДСЈЕДНИК ВЛАДЕ

Др Саво Минић

Тридесет и шести извјештај Републике Српске Савјету безбједности Уједињених нација

Република Српска, као страна уговорâ који чине Дејтонски мировни споразум из 1995. године и један од два ентитета који чине Босну и Херцеговину (БиХ), са уважавањем доставља овај 36. извјештај Савјету безбједности Уједињених нација. У овом извјештају, Република Српска истиче да све стране у БиХ, као и сви међународни актери који дјелују у региону, морају поштовати Дејтонски споразум и радити на поновном успостављању функционалних демократских процеса, пуног суверенитета и владавине права у БиХ.

У наставку праксе противправног поступања и дестабилизујућег уплитања, Канцеларија високог представника (ОХР), продужава са својим деструктивним дјеловањем и подношењем типских извјештаја у којима се грубо искривљује стварно стање у БиХ и погрешно приказују узроци њене дисфункционалности. То и не чуди, будући да је управо ОХР одувијек био главни узрок те дисфункционалности, а никада извор рјешења.

БиХ је постала примјер неуспјелог експеримента изградње државе који су спроводиле стране дипломате својим упорним уплитањем, уз слабо познавање културе и историје овог региона и без икаквог разумијевања или уважавања Устава БиХ, усаглашеног у Дејтону. Њихов интервенционизам подрио је владавину права на свим нивоима друштва, озбиљно нарушио уставни поредак БиХ и продубио неповјерење међу народима. Нажалост, таква пракса изградње државе се наставља и доприноси централистичким тежњама које ОХР упорно подржава, кршећи тиме Дејтонски споразум, Устав БиХ и Устав Републике Српске.

Отворено газећи јасне одредбе Устава БиХ, којим је прописано да се сви закони у БиХ доносе искључиво у домаћим законодавним тијелима, по утврђеним процедурама, високи представници који су се смјењивали на тој функцији, укључујући и самозванца Кристијана Шмита, до те су мјере изопачили политичку културу и политичке процесе у БиХ да би и назвати БиХ колонијом било превише благо, пошто чак и колонијом управља колонијални намјесник који за свој рад одговара негдје и неком. Противправни властодршци који су БиХ подвргли самовољној владавини непромишљеним одлукама никада нису признавали надзор било којег легитимног међународног тијела.

Овакво мијешање странаца изопачило је правосуђе БиХ и претворило га у средство политичког обрачуна, инкриминисало слободу говора, довело до смјене демократски изабраних лидера и погодовало узурпацији јавне имовине од стране институција на нивоу БиХ, уз грубо кршење уставних одредби према којима та имовина припада ентитетима.

Једини начин да се отклоне узроци ове дисфункционалности и обнови владавина права у БиХ јесте да се из правног поретка БиХ уклоне сви акти које су наметнули високи представници и Кристијан Шмит, а који су супротни Дејтонском споразуму и Уставу БиХ. Савјет безбједности УН треба да пружи пуну подршку поништавању тих противправних аката. Тиме би се створили услови да се домаће институције БиХ посвете рјешавању проблема у земљи.

Све што је Република Српска икада тражила јесте да се Устав БиХ, потписан у Дејтону, поштује како у самој БиХ тако и на међународном плану, те да га легитимне, демократски изабране институције вјерно спроводе. Захтијевати поштовање владавине права у БиХ није опструкција, није непопустљивост и није сепаратизам. Напротив, то је принципијелно поштовање владавине права.

Недавни избори у БиХ

На изборима одржаним 4. октобра, за које је општеприхваћено да су били слободни и поштени, грађани Републике Српске послали су недвосмислену поруку. Убједљивом побједом владајуће коалиције у Републици Српској, бирачи су дали јасан демократски мандат за наставак досадашње политике, укључујући инсистирање на поштовању права Републике Српске утврђених Дејтонским споразумом и окончању противправног и диктаторског дјеловања високог представника у БиХ. Ова побједа остварена је упркос Шмитовој тиранској одлуци којом је двјема највећим странкама владајуће коалиције забрањено да примају средства из јавних извора на која имају законско право. Побједа владајуће коалиције у Републици Српској потврђује да Срби као конститутиван народ чврсто подржавају очување ентитетских надлежности и механизама подјеле власти загарантованих Дејтонским споразумом, укључујући трајно и правно утврђено питање статуса јавне имовине као неодвојивог дијела територијалног и уставног интегритета Републике Српске.

Након побједе на изборима за предсједника Републике Српске, досадашњи предсједник Владе Републике Српске Саво Минић упутио је поруку јединства, поручивши: „Бићу предсједник свих грађана Републике Српске, [...] без обзира на њихову вјеру или националност”.[1] Република Српска и њено руководство чврсто су привржени Дејтонском споразуму и спремни на сарадњу са бошњачким и хрватским странкама које дијеле ту привржености. Иако у БиХ и даље постоје дубоке политичке и националне подјеле, Република Српска сматра да постоји и велик број питања о којима је могуће постићи сагласност. Тако, на примјер, Република Српска подржава мјере које доприносе напретку БиХ на путу ка ЕУ, уз очување надлежности ентитета загарантованих Уставом БиХ. Руководство Републике Српске исказује вољу да сарађује са бошњачким и хрватским представницима како би допринијело мирнијој и просперитетнијој будућности свих грађана

БиХ. Република Српска се нада да ће и њени партнери настојати да се оконча пракса опструкција због којих је реализација већег броја развојних пројеката одложена.

Значајно је да ће, избором Жељке Цвијановић и Даријане Филиповић за српског, односно хрватског члана Предсједништва БиХ, два од три члана наредног сазива Предсједништва представљати странке које се залажу за обнову суверенитета и демократског уставног поретка БиХ, тако што ће се окончати противправно присвајање неограничених, деспотских овлашћења високог представника.

Мирно и уредно спроведени избори показују снажан демократски капацитет наших грађана и не остављају никакву сумњу у легитимност подршке коју институције власти Републике Српске уживају међу бирачима. Међутим, успјешно спровођење овог демократског процеса не може избрисати тешка и противправна прекорачења овлашћења која су обиљежила период уочи избора и нарушила уставни поредак успостављен Дејтонским споразумом.

Република Српска и даље је дубоко забринута због нелегитимног мијешања Кристијана Шмита у изборни систем БиХ. Шмит, који није именован уз неопходну сагласност Савјета безбједности УН нити има подршку страна потписница Дејтонског споразума, наметнуо је недемократске одлуке којима је издејствовао да се, противно Уставу, милиони конвертибилних марака из средстава Централне банке издвоје за непровјерене изборне технологије. Оваквом прекорачењу овлашћења међународних актера непосредно су допринијели бошњачки политичари, између осталог и у Министарству финансија и трезора БиХ, гдје је замјеник министра из реда бошњачког народа, заобишавши министра именованог из Републике Српске, потписао налоге за плаћање.

Поред тога, структурни интегритет самог изборног процеса озбиљно је нарушен дјеловањем Централне изборне комисије (ЦИК), чији је састав правно неваљан због нерегуларних поступака у парламенту којима су заобиђене обавезне процедуре јавног конкурса и избора кандидата путем надлежних комисија. Инсталирањем бивших савјетника опозиционих политичара на кључна мјеста предвиђена за представнике српског народа, уз бошњачке чланове отворено повезане са сарајевским политичким структурама, те задржавањем чланова који су, супротно закону, остали на функцији и након навршене старосне границе за обавезан одлазак у пензију, ЦИК је претворена у страначки инструмент централизације, чији је циљ да Републици Српској одузме уставно право да самостално организује и спроводи изборе на нивоу ентитета.

Ову забринутост додатно продубљује принудно увођење електронске идентификације бирача и скенера гласачких листића набављених од компаније *Смартматик*, без сагласности домаћих политичких актера и транспарентног тестирања, чиме се стварају озбиљни ризици по дигитални суверенитет и безбједност података. Оваква

забринутост није својствена само Републици Српској, јер су сличне сумње у поузданост система компаније *Смартматик* често изражаване и у ЕУ и у Сједињеним Америчким Државама. Осим тога, оптужнице подигнуте у САД-у против високих руководилаца *Смартматика* због подмићивања и финансијских малверзација ради добијања уговора за спровођење избора додатно потврђују распрострањено неповјерење у ове системе широм свијета и оправдавају одбијање Републике Српске да слијепо вјерује непровјереним електронским системима којима управљају страни субјекти, нарочито систему који компанији омогућава неограничен приступ јавним базама података, укључујући биометријске податке грађана.

Иако изборни резултати недвосмислено потврђују подршку коју руководство Републике Српске ужива међу грађанима, ова системска кршења представљају неприхватљив преседан на који се мора одговорити правним и политичким средствима како би се заштитила будућност земље.

Дејтонски споразум мора се поштовати

Република Српска сматра да БиХ може изградити успјешну будућност једино досљедним поштовањем јасних одредби Дејтонског споразума.

Република Српска и њено руководство привржени су Дејтонском споразуму

Република Српска и њено изабрано руководство непоколебљиво су посвећени миру и стабилности и не траже ништа осим досљедног спровођења Дејтонског споразума. Они у потпуности поштују суверенитет и територијални интегритет БиХ. Највиши изабрани званичници Републике Српске досљедно и недвосмислено потврђују привржености Републике Српске Дејтонском споразуму. Тако је, на примјер, предсједник Владе Републике Српске Саво Минић у августу изјавио да Република Српска инсистира искључиво на остваривању права која су јој загарантована Дејтонским споразумом и да не тражи ништа што јој не припада.[2] Током састанка са командантом EUFOR-а Маурицијем Фрондом у мају, Минић је истакао пуну опредијељеност Републике Српске за обезбјеђивање сигурног и стабилног окружења и поздравио активности EUFOR-а усмјерене ка том циљу.[3]

Слично томе, на састанку са амбасадором Данске у БиХ, одржаном у јулу ове године, предсједник Републике Српске Синиша Каран нагласио је да се Република Српска досљедно залаже за стриктну примјену Устава БиХ и поштовање слова Дејтонског споразума. Истакао је и опредијељеност институција Републике Српске за дијалог и очување мира и стабилности.[4] Према извјештају СРНЕ, предсједник Каран је у септембру изјавио „да је највећа заблуда представљати Републику Српску као проблем за БиХ“, нагласивши да је она једини бранилац уставног поретка дејтонске БиХ.[5] Говорећи у септембру на годишњем

самиту Конкордија у Њујорку, српски члан Предсједништва БиХ Жељка Цвијановић истакла је да ће Република Српска остати посвећена дијалогу и очувању мира и стабилности.[6]

Коначно, како је у септембру изјавио шеф Клуба посланика СНСД-а у Народној скупштини Републике Српске: „Ми нисмо против БиХ, него против наметања; нисмо за кризе, него за договор; и тражимо да БиХ коначно почне да функционише као суверена земља у којој одлуке доносе домаћи, демократски изабрани представници".[7]

Бошњачке политичке странке и њихови страни савезници подривају уставни поредак БиХ усаглашен у Дејтону

Више од три деценије Дејтонски споразум обезбјеђује мир и стабилност у БиХ захваљујући децентрализованом федералном уређењу и механизмима који гарантују равноправност конститутивних народа у вршењу власти. Нажалост, бошњачке политичке странке и неки њихови међународни савезници залажу се за укидање овог пажљиво конципираног уставног поретка. Тако је, на примјер, прије свега неколико седмица министар одбране БиХ Зукан Хелез запаљивом реториком позвао међународну заједницу да одустане од Дејтонског споразума и да се Република Српска укине, поручивши: „Позивам међународну заједницу да повуче свој потпис са стварања ове геноцидне парадржавне творевине, а ми знамо шта нам је чинити након тога".[8] Овакве пријетње бошњачких лидера самом постојању Републике Српске с правом изазивају дубоку забринутост њених грађана и отежавају међунационалну сарадњу без које БиХ не може успјети.

Систематична централизација институција и кршење права конститутивних народа огледају се и у поступцима власти Федерације Босне и Херцеговине, гдје сам начин спровођења усклађивања земљишних књига служи за одузимање имовинских права која Српска православна црква има од давнина. Уписивањем вишевјековних цркава, капела и гробаља као власништво државе умјесто као црквену имовину, органи управе Федерације активно подривају културно насљеђе и правну аутономију Срба као конститутивног народа.

Бошњачке странке такође намјерно ометају економски развој Републике Српске вишегодишњим блокадама кључних развојних пројеката, попут хидроелектране Бук Бијела и аеродрома Требиње. Република Српска се нада да ће нови бошњачки лидери изабрани на изборима 4. октобра одустати од такве политике опструкција и дестабилизујућих напада на Дејтонски споразум, те да ће, умјесто тога, сарађивати са свим странама на јачању стабилности и унапређењу економског развоја БиХ.

Демократија, суверенитет и владавина права морају бити враћени БиХ

Током низа година, високи представници који су се смјењивали на тој функцији (као и Кристијан Шмит, који је присвојио ту функцију) наметали су законе БиХ сопственим

одлукама, иако за то нису имали никакво правно овлашћење и упркос јасној одредби Устава БиХ према којој све законе мора усвојити законодавна власт. Посебно драстичан примјер представља Шмитова једнострана одлука којом је непоступање по одлукама високог представника прогласио кривичним дјелом, потпуно заобишавши демократске уставне институције БиХ. Та противправна одлука потом је спроведена кроз институције правосуђа на нивоу БиХ, које су под контролом Бошњака, како би се кривично гонио демократски изабрани предсједник Републике Српске Милорад Додик због извршавања изричите уставне обавезе да прогласи законе усвојене на нивоу ентитета. Након изрицања пресуде, ЦИК је увела измјене које је наметнуо Шмит и предсједнику Додику одузела мандат, те изнудила расписивање превремених избора.

Координираним слиједом противправних одлука једног странца, инструментализованог правосудног активизма и поступања органа управе на нивоу БиХ, домаћи уставни поредак практично је стављен ван снаге, а демократске институције БиХ сведене су на пуке посматраче спровођења споља наметнутих одлука. Тиме што је неизабраном странцу омогућено да истовремено прописује кривична дјела, одређује забрану обављања политичких функција и поништава изборну вољу грађана, овај процес је погазио темељна демократска начела народног суверенитета и подјеле власти.

Све више упућених посматрача увиђа да се мора окончати ера високог представника који сматра да има право да влада путем одлука

Од Шмитове „оставке“ у мају, кључни креатори политика и многи други посматрачи широм свијета коначно све отвореније признају да се диктаторска владавина високог представника над БиХ мора без одлагања окончати.

Најзначајније је то што су Сједињене Америчке Државе јасно ставиле до знања да сада подржавају суверенитет БиХ, што значи да инсистирају на томе да одлуке доносе демократски изабране институције БиХ, а не да их намеће високи представник. На сједници Савјета безбједности УН посвећеној БиХ, одржаној 12. маја, замјеница амбасадора САД-а при УН Тами Брус изјавила је да ОХР „никада није био замишљен као трајна институција“ и јасно поручила да је „суверена Босна и Херцеговина она у којој одлуке доносе домаћи лидери, који проналазе прагматична рјешења за своју земљу, уз подршку међународних представника, а не по њиховом диктату“.

Српски члан Предсједништва БиХ Жељка Цвијановић срдачно је поздравила нови приступ САД-а, изјавивши: „Апсолутно подржавамо напоре америчке администрације усмјерене ка реафирмацији суверенитета БиХ. Захвални смо званичницима Сједињених Америчких Држава на напорима да се афирмишу локална рјешења, унутрашњи дијалог конститутивних народа и пуна одговорност демократски изабраних институција на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини.”[9].

У мају су двојица бивших високих представника, Карл Билт и Волфганг Петрич, реаговала на Шмитову најаву „оставке“ поновивши своје позиве на затварање ОХР-а. Билт је на друштвеној мрежи „X” написао: „Послије 30 година, ОХР је изгубио сврху свог постојања. Потребна је нова иницијатива”.[10] Такође у мају, Аднан Ћеримагић, виши аналитичар за Западни Балкан у Европској иницијативи за стабилност (ESI), изјавио је да је ОХР „у супротности са владавином права јер не испуњава ни основне демократске критеријуме”.[11] Сабине Беплер-Шпал, предсједница њемачког либералног истраживачког центра Фрајблик институт, написала је у мају да је повлачење америчке подршке Шмиту „корак који треба поздравити. Нека његово уклањање означи почетак раздобља у којем ће демократија и слобода добити прилику”.[12]

У јуну је *Sarajevo Times* објавио: „Највеће хрватске политичке странке у БиХ једногласне су у ставу да је дошло вријеме да [ОХР] престане са радом…“ [13]Драган Човић, предсједник највеће хрватске политичке странке у БиХ, ХДЗ-а БиХ, у јулу је поновио свој став да ОХР мора бити затворен како би БиХ могла напредовати.[14]

С тим се слажу и познаваоци прилика у региону. Марко Прелец из Међународне кризне групе изјавио је у августу, гостујући у програму *Deutsche Welle-a*: „По мом мишљењу, став САД-а о [високом представнику] је исправан. Тридесет година након окончања непријатељстава, веома је тешко објаснити зашто и даље треба да постоји међународно именовани званичник са овлашћењима каква су високи представници имали у Босни и Херцеговини”.[15]

Коначно, у чланку објављеном у августу у часопису *Harvard Journal of Law & Public Policy*, Џозеф Е. Шмиц и Брајан Т. Кенеди пишу да је „именовањем Американца за вршиоца дужности високог представника 1. јула 2026. године дошло вријеме да се тиранска бонска овлашћења Канцеларије високог представника, на основу којих су донесене стотине „тобожњих законодавних аката“, да се послужимо ријечима из наше Декларације независности од 4. јула 1776. године, буду проглашена ништавим *ab initio*, односно ништавим од самог почетка, као да никада нису ни постојали”.[16]

Они међународни актери који истински подржавају суверенитет БиХ и залажу се за њену стабилност и просперитет, нарочито они који тврде да поштују демократију и владавину права, требало би да, као што су то многе друге државе већ учиниле, позову на окончање противправног вршења „извршних“ овлашћења високог представника, како би демократски изабране институције БиХ преузеле пуну одговорност за управљање земљом.

Постојање и дјеловање ОХР-а подривају домаће институције и политичке процесе

Дјеловање бирократског апарата под управом странаца, који не подлијеже никаквом стварном надзору, подрива суверенитет БиХ и у супротности је са европским стандардима и основним демократским начелима. Наиме, у Мишљењу Европске комисије о захтјеву БиХ за чланство из 2019. године, у вези са ОХР-ом, каже се: „Таква опсежна међународна супервизија је, у принципу, неспојива са суверенитетом Босне и Херцеговине, а самим тим и са чланством у ЕУ".[17] Као што истиче и Волфганг Петрич, бивши високи представник, „Босна и Херцеговина неће имати европску будућност све док не престану све интервенције споља".[18]

Равнотежу успостављену Дејтонским уставом све више угрожавају централистичке политичке агенде бошњачких странака, које се деценијама ослањају на ОХР како би заобишле обавезне уставне механизме и мијешале се, непосредно и посредно, у демократске и судске процесе у БиХ.

Бошњачке политичке странке чак опструишу и реформу којом би троје страних судија у Уставном суду БиХ било замијењено држављанима БиХ. Европска унија је ту реформу уврстила међу 14 „кључних приоритета" за БиХ. Највеће српске и хрватске странке у БиХ снажно подржавају замјену страних судија Уставног суда домаћим судијама, али бошњачке странке одбијају чак и да размотре доношење таквог закона, чиме спречавају успостављање пуног суверенитета БиХ и њен напредак у процесу европских интеграција. Неопходно је хитно усвојити законе којима ће се спровести реформа правосуђа, јер је садашњи састав Уставног суда БиХ, са свега седам судија, у директној супротности са чланом VI(1) Устава БиХ, којим је прописано да Уставни суд „има девет чланова". Како је наведено у Прилогу 1. уз 35. извјештај Републике Српске Савјету безбједности УН, такве реформе неопходне су да би се обезбиједили независност и легитимитет Уставног суда БиХ, који и сам тренутно поступа мимо уставних одредби.

Неостваривост и апсурдност „Агенде 5+2"

Такозвана „Агенда 5+2" за затварање ОХР-а нема никакав правни основ нити легитимитет. Сачинио ју је сам ОХР 2008. године, а подржале су је чланице самопрокламоване групе држава која себе назива Управним одбором Савјета за имплементацију мира (ПИК). Међутим, ПИК, чије постојање Дејтонски споразум нити предвиђа нити га уопште помиње, нема никакво правно овлашћење да утврђује услове за затварање ОХР-а. Штавише, ПИК уопште нема никаква правна овлашћења. У пракси се показало да је „Агенду 5+2" немогуће у потпуности испунити, чиме се ОХР-у и његовом бирократском апарату практично обезбјеђује вјечно постојање. Бошњачке политичке странке у БиХ, које у ОХР-у виде моћног политичког савезника, никада неће дозволити да се „Агенда 5+2" испуни, јер се надају да ће ОХР остати у БиХ на неодређено вријеме. Чак

и бивши високи представници подржавају затварање ОХР-а, не условљавајући га испуњавањем „Агенде 5+2“.[19]

Мора се нагласити да ОХР, као административна структура, нема сопствени оснивачки акт, законске надлежности нити било какву легитимну улогу, већ постоји искључиво као канцеларија која пружа административну подршку високом представнику, чији је правни мандат у потпуности утврђен Анексом 10. Дејтонског споразума.

Закони које су високи представници противправно наметнули морају бити поништени

Крајње је вријеме да се у БиХ обнови владавина права поништавањем свих „закона“ које су високи представници наметнули својим одлукама умјесто да их усвоје законодавна тијела, како то налаже Устав БиХ. Сваки закон који је наметнуо високи представник представља флагрантно и трајно кршење демократског уставног поретка БиХ. Устав БиХ утврђује да је БиХ „демократска држава која функционише на принципу владавине права и на основу слободних и демократских избора”. Устав БиХ изричито даје *искључиво* Парламентарној скупштини БиХ надлежност да доноси законе на нивоу БиХ. Исто тако, у складу са Уставом БиХ, устави двају ентитета повјеравају доношење закона искључиво демократским институцијама које су у њима одређене. Према томе, у уставном поретку БиХ, доношење закона представља надлежност резервисану за парламенте, Уставом одређене демократске институције, а од тог правила нема изузетка, па ни када је ријеч о страним дипломатама са звучним титулама.

Сваки „закон“ који је наметнуо високи представник уједно представља флагрантно и трајно кршење његовог правног мандата утврђеног Анексом 10. Дејтонског споразума. У Анексу 10, који детаљно дефинише овлашћења и функције високог представника, користе се глаголи и изрази као што су „прати“, „подстиче“, „координише“, „олакшава“, „учествује на састанцима“, „подноси извјештаје“ и „даје смјернице“. У Анексу 10. нема ниједне ријечи нити израза који би макар наговијестили да високи представник има тако нечувено, неограничено овлашћење да намеће законе или на други начин доноси одлуке које су обавезујуће за БиХ или њене грађане.

Општеприхваћено је, *чак и међу бившим високим представницима*, да су закони које су високи представници наметали били противправни од самог почетка. Бивши премијер Шведске Карл Билт, који је био први високи представник, пише: „Правни основ [наводних бонских овлашћења високог представника] крајње је упитан”. Чак је и Карлос Вестендорп, први високи представник који је себи присвојио овлашћење да намеће законе, касније о том овлашћењу рекао: „Морам признати да то и није било баш законито”.[20] Поред тога, малобројне детаљне научне анализе могућих правних основа за овлашћења високог представника да намеће законе без изузетка су закључиле да су таква овлашћења очигледно

противправна. Тако, на примјер, др Тим Банинг у својој исцрпној правној анализи објављеној у часопису *Goettingen Journal of International Law* недвосмислено закључује да „бонска овлашћења“ „немају карактер правног овлашћења. Њихово постојање је моћна, али обмањујућа правна фикција".[21]

Сваки „закон“ који је наметнуо високи представник представља грубо кршење суверенитета БиХ. Обавеза поштовања суверене једнакости држава чврсто је утемељена у међународном праву, односно у члану 2. став 1. Повеље УН, међународном обичајном праву и пракси Међународног суда правде. Суверенитет подразумијева правну независност државе, укључујући њено право да самостално управља својим пословима и врши највишу власт на својој територији, без потчињености другој држави или било којој власти споља. Очигледно је да даље важење „закона“ које је наметнуо неизабрани страни дипломата представља незапамћено кршење суверенитета БиХ.

Коначно, постојање закона у БиХ које је наметнуо високи представник представља флагрантно и трајно кршење права грађана БиХ на слободне изборе, загарантованог Првим протоколом уз Европску конвенцију о људским правима и Међународним пактом о грађанским и политичким правима, који се, према Уставу БиХ, непосредно примјењују у БиХ. Европска комисија за демократију путем права Савјета Европе (Венецијанска комисија) осудила је 2005. године присвајање овлашћења високог представника да намеће законе путем одлука, док су представници Европске комисије недвосмислено истакли да је такво противправно кршење суверених права БиХ неспојиво са вриједностима ЕУ и чланством у Европској унији.

Све док све противправне одлуке високих представника не буду поништене или их надлежна законодавна тијела, поступајући у границама својих уставом утврђених надлежности, без присиле не усвоје као законе, такви „закони“ представљаће трајно кршење демократског уставног поретка БиХ, Дејтонског споразума, суверенитета БиХ и људских права њених грађана. Настављање праксе гдје међународни актери такве диктате приказују као правно ваљане акте представља флагрантно гажење владавине права.

Република Српска није усамљена у захтјеву да се противправне одлуке високог представника пониште. ХДЗ БиХ, чији је предсједник Драган Човић недавно изјавио да његова странка и даље остаје „снажан партнер“ владајућој странци у Републици Српској,[22] придружио се Републици Српској у захтјеву за њихово поништавање. Наставити третирати диктате високих представника као легитимно донесене законе значи тешко кршити Устав БиХ, грубо прекорачити границе правних овлашћења високог представника и озбиљно нарушавати владавину права, суверенитет БиХ и људска права њених грађана.

Република Српска сматра да ће преузимање пуне одговорности домаћих институција за управљање земљом и потпуно повјеравање политичких и законодавних процеса

изабраним представницима сва три конститутивна народа допринијети институционалном сазријевању и усмјерити земљу ка стабилности и просперитету. Потврђујући своју посвећеност миру и безбједности, Република Српска спремна је да сарађује са свим домаћим и међународним актерима који поштују Дејтонски споразум. Устав БиХ, усаглашен након мукотрпних преговора вођених прије више од 30 година у Дејтону, представља једини одржив оквир за остварење тих циљева, а Република Српска позива све актере да поново потврде своју опредијељеност за његово досљедно спровођење.

---

[1] *Bosnia after the vote: Key victories reshape political landscape as rivals concede defeat*, N1, 4. октобар 2026.

[2] *Минић: Српска никад стабилнија и иде незаустављиво напријед*, СРНА, 2. август 2026.

[3] *Институције Српске посвећене обезбјеђивању сигурног окружења,* СРНА, 11. мај 2026.

[4] *Каран: Српска се залаже за стриктну примјену Устава*, СРНА, 29. јул 2026.

[5] *Република Српска једини уставобранитељ дејтонске БиХ*, СРНА, 3. септембар 2026.

[6] *Цвијановић: Република Српска против наметања у БиХ, али и даље посвећена дијалогу*, СРНА, 22. септембар 2026.

[7] *Мазалица: Мијења се међународни однос према БиХ,* СРНА, 23. септембар 2026.

[8] Тијана Јовановић, *Хелез тражи укидање Републике Српске, Београд узвратио*, Српске новине, 11. септембар 2026.

[9] Објава Жељке Цвијановић на друштвеној мрежи „X", 5. јун 2026.

[10] Објава Карла Билта на друштвеној мрежи „X", 11. мај 2026.

[11] *The EU should lead – not follow US interests – in phasing out Bosnia's post-Dayton order*, The New Union Post, 14. мај 2026.

[12] Sabine Beppler-Spahl, *Bosnia: Where Unelected Foreigners Rule, Override Elections, and Call it Peace*, The European Conservative, мај 2026.

[13] *Croatian Parties united: OHR should complete Mandate in BiH,* Sarajevo Times, 5. јун 2026.

[14] *Човић: БиХ је дошла пред зид, ОХР мора да нестане*, СРНА, 16. јул. 2026.

[15] Видео се налази на адреси: www.dw.com/en/will-the-us-europe-rift-derail-balkan-eu-ambitions/video-78249068

[16] Joseph E. Schmitz и Brian T. Kennedy, *Bosnia and Herzegovina: What is the American People's Interest?,* Harvard Journal of Law & Public Policy, 3. август 2026.

[17] Мишљење Комисије о захтјеву Босне и Херцеговине за чланство у Европској унији, 29. мај 2019, стр. 7.

[18] *Id.*

[19] Бивши високи представник Волфганг Петрич је у мају изјавио за њемачки дневни лист *Frankfurter Allgemeine Zeitung*: „ОХР би могао бити затворен, а преостали задаци [из агенде '5+2'], попут рјешавања питања државне имовине, могли би се пренијети у појединачна преговарачка поглавља у процесу приступања БиХ Европској унији, као услови које треба испунити".

[20] Адис Мерџановић, *Democracy by Decree: Prospects and Limits of Imposed Consociational Democracy in Bosnia and Herzegovina* (2015), 256.

[21] Tim Banning, *The 'Bonn Powers' of the High Representative in Bosnia Herzegovina: Tracing a Legal Figment, Goettingen Journal of International Law* 6 (2014) 2, 259-302, на 302.

[22] Додик након разговора с Човићем: Једни без других нећемо у шпекулативне коалиције, N1, 12. октобар 2026.